

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU27

Efterlevandestöd för barn som får vård eller boende bekostat av det allmänna

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ändringar i socialförsäkringsbalken. Regeringens förslag innebär bl.a. att efterlevandestöd inte ska lämnas för barn och unga vars boende och uppehälle finansieras av det allmänna.

Utskottet ställer sig vidare bakom förslaget till ändring i socialförsäkringsbalken om att arbetsförmågan även för behovsanställda efter 90 dagar i sjukperioden ska bedömas mot förvärvsarbete i en sådan angiven arbetsgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2022 när det gäller sjukpenning för behovsanställda och den 1 januari 2023 i fråga om efterlevandestöd.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns fyra reservationer (SD, V, MP). I en reservation yrkas avslag på propositionen.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:182 Efterlevandestöd för barn som får vård eller boende bekostat av det allmänna.

Fem yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Efterlevandestöd för placerade barn och unga samt sjukpenning för behovsanställda	5
Reservationer	12
1. Efterlevandestöd och sjukpenning, punkt 1 (MP).....	12
2. Utvärdering av förslaget om efterlevandestöd, punkt 2 (SD)	12
3. Utvärdering av förslaget om efterlevandestöd, punkt 2 (V)	13
4. Utvärdering av förslaget om efterlevandestöd, punkt 2 (MP).....	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionerna	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Efterlevandestöd och sjukpenning

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:182 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (MP)

2. Utvärdering av förslaget om efterlevandestöd

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4487 av Ida Gabrielsson m.fl. (V),

2021/22:4571 av Julia Kronlid m.fl. (SD) och

2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (MP)

Stockholm den 31 maj 2022

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Mattias Karlsson i Luleå (M), Ludvig Aspling (SD), Teresa Carvalho (S), Martina Johansson (C), Ida Gabrielsson (V), Katarina Brännström (M), Julia Kronlid (SD), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Rasmus Ling (MP), Mattias Vepsä (S), Ann-Sofie Alm (M), Elsemarie Bjellqvist (S) och Robert Hannah (L).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens proposition 2021/22:182 Efterlevandestöd för barn som får vård eller boende bekostat av det allmänna.

Riksdagen lämnade i maj 2018 ett tillkännagivande till regeringen om att skärpa regelverket för efterlevandestöd (bet. 2017/18:SfU27, rskr. 2017/18:329). Riksdagen ansåg att regelverket borde skärpas dels genom att efterlevandestöd inte ska få lämnas för en längre tid tillbaka än en månad före ansökningstillfället, dels att regeringen skulle utreda frågan om efterlevandestöd ska få lämnas till barn som bor i HVB-hem eller liknande. En lagändring som innebär att tiden för retroaktiv utbetalning av efterlevandestöd ändrades från sex månader till en månad trädde i kraft den 1 januari 2020 (prop. 2017/18:150, bet. 2017/18:SfU27, rskr. 2017/18:329). Inom Socialdepartementet har promemorian Efterlevandestöd för barn som får vård eller boende bekostat av det allmänna (Ds 2020:27) tagits fram med förslag om att efterlevandestöd inte ska lämnas till barn när de får insatser i form av särskilt boende enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller vård eller boende i familjehem, stödboende eller HVB-hem inom socialtjänsten.

I propositionen Angiven yrkesgrupp – åtgärder för en begriplig sjukförsäkring (prop. 2020/21:171) lämnade regeringen förslag om bedömningen av arbetsförmågan i sjukpenningärenden. Enligt förslaget ska begreppet normalt förekommande arbete förtydligas så att bedömningen av arbetsförmågan efter dag 180 i sjukperioden görs mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Lagändringen har beslutats av riksdagen och träder i kraft den 1 september 2022. I denna proposition föreslår regeringen att begreppet normalt förekommande arbete ska förtydligas på samma sätt i bestämmelsen om hur arbetsförmågan ska bedömas i sjukpenningärenden för behovsanställda. Regeringen har under hand inhämtat synpunkter från Försäkringskassan, som tillstyrker förslaget.

Lagförslagen när det gäller efterlevandestödet har granskats av Lagrådet.

Med anledning av propositionen har det väckts tre motioner.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Efterlevandestöd för placerade barn och unga samt sjukpenning för behovsanställda

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken. Förslagen innebär bl.a. att efterlevandestöd inte ska lämnas för barn och unga vars boende och uppehälle finansieras av det allmänna. Vidare ska arbetsförmågan för behovsanställda efter 90 dagar i sjukperioden bedömas mot förvärvsarbete i en sådan angiven arbetsgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. avslag på propositionen och om en utvärdering av konsekvenserna när det gäller efterlevandestödet.

Jämför reservation 1 (MP), 2 (SD), 3 (V) och 4 (MP).

Gällande ordning

Placeringar

Insatser för barn och unga finansieras av det allmänna till stor del inom ramen för socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Barn och unga med funktionsnedsättning som trots olika stödåtgärder inte kan bo hos sina vårdnadshavare kan få bo i ett familjehem eller en bostad med särskild service enligt LSS, om barnets behov av en sådan insats inte kan tillgodoses på annat sätt. Därutöver kan det allmänna bekosta barns och ungas vård eller boende utanför det egna hemmet enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller som sluten ungdomsvård enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Eftersom det i dessa fall är frågan om tvångsvård eller vård i stället för fängelse, avgör domstol om vården ska ske enligt dessa bestämmelser eller inte. Insatser till barn och unga ska dock i första hand ges på frivillig väg med stöd av socialtjänstlagen. Sådana insatser beslutas av socialnämnden. I samtliga fall då barn och unga vårdas utanför sitt eget hem ansvarar socialnämnden för vården av den unge.

Efterlevandestöd och underhållsstöd

Underhållsstöd regleras bl.a. i 18 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, och betalas ut av Försäkringskassan. Efterlevandestöd regleras bl.a. i 79 kap.

SFB och betalas ut av Pensionsmyndigheten. Förmånerna lämnas förutsatt att barnet i fråga dels är bosatt i Sverige, dels inte varaktigt bor med båda sina föräldrar. Vid föräldrarnas oförmåga att försörja sitt barn eller om en upparbetad barnpension är otillräcklig går det allmänna in och tillhandahåller barnet ett grundskydd genom underhållsstöd eller efterlevandestöd. Syftet med förmånerna är att tillförsäkra barn och unga en grundläggande ekonomisk minimnivå. Förmånerna lämnas oavsett föräldrarnas anknytning till eller arbetsinsats i Sverige. Förmånerna lämnas till dess den unge fyller 18 år eller, om den unge går i gymnasieskola eller liknande, som längst till juni månad det år han eller hon fyller 20 år. Utbetalning sker till den förälder barnet bor hos eller till särskilt förordnade vårdnadshavare. När barnet fyllt 18 år sker utbetalningen direkt till honom eller henne.

I 106 kap. 8 § SFB föreskrivs att underhållsstöd inte lämnas för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden

1. på statens bekostnad får vård på institution eller annars kost och logi
2. bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt LSS eller
3. vårdas i familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten.

Enligt 106 kap. 33 § SFB får efterlevandestöd inte lämnas om ett barn sedan minst 30 dagar i följd på statens bekostnad vårdats på anstalt eller annars fått kost och bostad. Förmånen får dock lämnas för tid när barnet är inackorderat vid sameskola.

Underrättelse till utbetalande myndighet

Vid verkställighet av slutna ungdomsvård lämnar Statens institutionsstyrelse, uppgifter till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten om tider för sådan vistelse enligt 10 a § förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Genom uppgiftslämningen kan Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten administrera utbetalningen av förmånerna i fråga. När en insats som avser vård eller boende enligt socialtjänstlagen eller LSS beviljats till ett barn med underhållsstöd ska socialnämnden eller huvudmannen för boendet enligt 2 § förordningen (1996:1036) om underhållsstöd underrätta Försäkringskassan när ett barn skrivs ut eller in. Det saknas bestämmelser om underrättelse till Pensionsmyndigheten vid beviljande av insats som avser vård eller boende enligt socialtjänstlagen eller LSS till barn med efterlevandestöd.

Sjukpenning

Av 27 kap. 49 b § andra stycket SFB följer att arbetsförmåga för en behovsanställd försäkrad ska bedömas mot den försäkrades vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder honom eller henne. Från och med den tidpunkt då den behovsanställda har haft nedsatt arbetsförmåga

under 90 dagar ska det dessutom beaktas om den behovsanställda har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne.

Propositionen

Efterlevandestöd

Regeringen konstaterar att även om både efterlevandestöd och underhållsstöd är en sorts grundskydd för barn finns det i dag olikheter när det gäller huruvida dessa stöd betalas ut vid placering på institution m.m. då barnens uppehälle är tryggt av det allmänna. Detta leder till olika ekonomiska förutsättningar för placerade barn och unga med särlevande respektive avlidna föräldrar. Regeringen föreslår därför att efterlevandestöd inte ska lämnas för en kalendermånad då barnet under hela månaden på statens bekostnad får vård på institution eller annars får kost och logi, bor i ett familjehem eller en bostad med särskild service för barn och unga enligt LSS eller vårdas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten.

När det gäller ekonomiska konsekvenser för barnen framhåller regeringen att placerade barn som får efterlevandestöd i dag överkompenseras i relation till placerade barn vars föräldrar lever isär. Regeringen lyfter fram att de berörda barnens uppehälle är tryggt av det allmänna och att deras grundtrygghet inte påverkas av regeringens förslag. De eventuella negativa ekonomiska konsekvenser som förslaget skulle kunna medföra i vissa fall för de berörda barnen innebär därmed inte att de lämnas utan försörjning. De berörda barnen får dock mindre egna medel att röra sig med. Regeringen anger vidare att efterlevandestöd inte bör jämföras med barnpension som är en av föräldern intjänad pension som kommer barnet till godo när föräldern avlidit. Barnpension är således inte på samma sätt som underhållsstöd eller efterlevandestöd ett grundskydd som det allmänna erbjuder.

Underrättelse till utbetalande myndighet

För att säkerställa att det inte lämnas underhållsstöd eller efterlevandestöd när ett barn får vård eller har ett boende som bekostas av staten eller kommunen föreslår regeringen att det införs en skyldighet för den kommunala nämnden att upplysa om en beslutad insats. En kommunal nämnd ska så snart som möjligt lämna uppgift till Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten om en beslutad insats i form av vård eller boende till barn som får underhållsstöd eller efterlevandestöd. Uppgiftsskyldigheten är ett sådant åliggande som i enlighet med 8 kap. 2 § första stycket 3 regeringsformen ska meddelas i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock meddela ytterligare föreskrifter om den kommunala nämndens uppgiftsskyldighet när det gäller den beslutade insatsen. Regeringen bedömer att det saknas behov av särskilda bestämmelser om sekretess eller

personuppgiftsbehandling. För andra statliga aktörer än Statens institutionsstyrelse behöver föreskrifter meddelas om uppgiftsskyldigheten gentemot Pensionsmyndigheten. Regeringen kan meddela sådana föreskrifter och delegera rätten till en myndighet under regeringen.

Regeringen anser att den föreslagna uppgiftsskyldigheten är nödvändig och proportionerlig för att Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att effektivt handlägga ärendena. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och den kommunala nämnden får också genom uppgiftsskyldigheten stöd för behandling av känsliga personuppgifter som lämnas ut.

Sjukpenning

Den 1 februari 2022 infördes nya bestämmelser om sjukpenning för behovsanställda (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:SfU1, rskr. 2021/22:116). Av bestämmelserna framgår att den behovsanställda ska behandlas som en anställd när arbetsförmågan bedöms till den del som han eller hon omfattas av en överenskommelse om att utföra arbete under en särskilt angiven tid. Om den behovsanställda inte omfattas av en överenskommelse om att utföra arbete under en särskilt angiven tid gäller en ny bestämmelse i 27 kap. 49 b § SFB som är en specialreglering för behovsanställda för sådan tid då de rent faktiskt är arbetslösa. Efter 90 dagar i sjukperioden ska den behovsanställdes arbetsförmåga enligt 27 kap. 49 b § SFB bedömas mot sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller mot annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne. Eftersom begreppet normalt förekommande arbete har preciserats i 27 kap. 48 § SFB med ikraftträdande den 1 september 2022 (prop. 2020/21:171, bet. 2021/22:SfU5, rskr. 2021/22:21) bör motsvarande förtydligande göras i 27 kap. 49 b § SFB. Regeringen föreslår därför att bestämmelsen om hur arbetsförmågan ska bedömas i sjukpenning-ärenden för behovsanställda efter 90 dagar i sjukperioden ska ange att bedömningen ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven arbetsgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Konsekvenser och ikraftträdande

När det gäller förslaget om efterlevandestöd anser regeringen att detta är förenligt med åtagandena i barnkonventionen. Förslaget innebär enligt regeringen en mer likvärdig tillämpning för barn med underhållsstöd och efterlevandestöd i samma situation. Regeringen bedömer också att förslagen om efterlevandestöd kan leda till en möjlig besparing för staten på 3–5 miljoner kronor om året.

Regeringen bedömer samtidigt att kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL kan komma att öka något, dock ytterst marginellt. Regeringen anger att antalet barn som berörs är mycket lågt, 160 barn per år. Ansvaret för dessa barn och unga är dessutom spritt i kommunerna, varför en

enskild kommun enligt regeringen inte torde drabbas mer än marginellt av ökade kostnader.

När det gäller kommunernas utökade uppgiftsskyldighet gör regeringen bedömningen att de ca 160 underrättelser som kommuner kommer att behöva göra inte påverkar kommunernas administration eller kostnader. Den ökade administrationen för Pensionsmyndigheten bedöms rymmas inom ramen för befintligt anslag. För Försäkringskassans del innebär förslaget inte någon ökad administration, eftersom myndigheten redan i dag får dessa uppgifter från kommunen.

Preciseringen av begreppet normalt förekommande arbete vad gäller sjukpenning för behovsanställda kommer enligt regeringen inte att ha någon påverkan på sjukfallens varaktighet eller sjukpenningutgifterna.

Lagändringarna som avser efterlevandestöd ska träda i kraft den 1 januari 2023. För insatser som har påbörjats före ikraftträdandet ska äldre bestämmelser gälla. Lagändringen som avser sjukpenning till behovsanställda ska träda i kraft den 1 september 2022. Den nya bestämmelsen ska tillämpas även på sjukperioder som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelsen ska dock tillämpas första gången vid prövning av rätt till ersättning för dagar fr.o.m. ikraftträdandet.

Tillkännagivande om efterlevandestöd

Riksdagen lämnade i maj 2018 ett tillkännagivande till regeringen om att skärpa regelverket för efterlevandestöd (bet. 2017/18:SfU27, rskr. 2017/18:329). Regeringen bedömer att ändringen av bestämmelserna om retroaktiv utbetalning av efterlevandestöd som trädde i kraft den 1 januari 2020 tillsammans med förslagen i denna proposition tillgodoser riksdagens tillkännagivande. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4571 av Julia Kronlid m.fl. (SD) anges att regeringen sex månader efter ikraftträdandet bör återkomma med djupgående konsekvensanalyser av efterlevandestödets ekonomiska utfall för bl.a. de barn som är placerade enligt LSS.

Ida Gabrielsson m.fl. (V) anger i kommittémotion 2021/22:4487 att regeringen bör återkomma med en mer utförlig analys av konsekvenserna när det gäller efterlevandestödet och förslag på hur dessa konsekvenser ska hanteras. Förslaget rör få barn men de som berörs tillhör en redan utsatt grupp som kommer att få sämre ekonomiska villkor. Det behövs därför en djupare barnkonsekvensanalys. Dessutom ställs det genom förslaget högre krav på kommunerna att säkerställa att barnens behov faktiskt tillgodoses, varför även konsekvenserna för kommunerna behöver analyseras.

I motion 2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 1 begärs att riksdagen avslår propositionen. Förslaget rör ett mycket litet antal barn, men

för vart och ett av barnen kan det få mycket stor betydelse. Efterlevandestödet kan för vissa ge möjlighet till sparande eller att köpa något extra. Många barn med större funktionsnedsättningar har också visat sig få en livslångt och kraftigt försämrad ekonomi jämfört med andra barn. Om en eller två föräldrar har avlidit finns dessutom inte möjligheten till stöd och kompensation längre fram som för andra barn. Det är inte orimligt att se efterlevandestödet som en parallell till barnpension och att den rättviseaspekt som nämns i förhållande till underhållsstödet då kan ses i ett annat ljus. I yrkandena 2 och 3 anges att det bör utredas hur förslagen påverkar de ekonomiska förutsättningarna för barn, särskilt de som är placerade i särskilt boende enligt LSS. Inte minst på grund av de hyresnivåer som råder i många boenden går många barn och unga en relativ fattigdom tillmötes om vi inte hittar system som motar en sådan utveckling. Regeringen bör därför återkomma med en fördjupad barnkonsekvensanalys och utreda de ekonomiska förutsättningarna för barn placerade i särskilt boende enligt LSS.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att det inte finns någon enhetlig reglering av hur olika socialförsäkringsförmåner ska hanteras när den försäkrade är omhändertagen eller på annat sätt får sitt boende finansierat av det allmänna, utan det ser olika ut beroende på vad det är för förmån och vilket behov förmånen avser att tillgodose. I dag lämnas varken efterlevandestöd eller underhållsstöd när barnet eller den unge är beviljad en insats i form av vård eller boende som bekostas av staten. När det gäller underhållsstöd lämnas det inte heller vid insatser som bekostas av kommunen. Utskottet, som noterar att underhållsstöd och efterlevandestöd har samma syfte, nämligen att ge den berörde ett grundskydd, delar regeringens bedömning att de berörda barnens uppehälle är tryggt av det allmänna och att deras grundtrygghet inte påverkas av regeringens förslag. Utskottet anser därför i likhet med regeringen att efterlevandestöd inte ska ges till barn och unga vars boende och uppehälle är tillgodosett av det allmänna och att upplysningsskyldigheten för den kommunala nämnden om att en beslutad insats inleds eller upphör bör regleras. En kommunal nämnd ska därmed så snart som möjligt lämna uppgift till Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten om en beslutad insats i form av vård eller boende till barn som får underhållsstöd eller efterlevandestöd.

När det gäller sjukpenning för behovsanställda noterar utskottet att begreppet normalt förekommande arbete nyligen har preciserats i 27 kap. 48 § SFB med ikraftträdande den 1 september 2022. Utskottet anser därför att motsvarande förtydligande bör göras i 27 kap. 49 b § SFB. Bedömningen av arbetsförmågan i sjukpenningärenden för behovsanställda efter 90 dagar i sjukperioden ska således göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven arbetsgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Med det ovan anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motion 2021/22:4587 (MP) yrkande 1 om avslag på propositionen.

I några motioner tas frågan om mer djupgående analyser och utredning av konsekvenserna av förslaget om efterlevandestöd upp. Utskottet delar här regeringens bedömning att i relation till placerade barn vars föräldrar lever i sär är placerade barn som får efterlevandestöd i dag överkompenserade, och även om de får mindre egna medel att röra sig med är deras försörjning tryggad av det allmänna. Som utskottet angett ovan kan den föreslagna ändringen inte anses påverka grundtryggheten för dessa barn. Utskottet kan även konstatera att efterlevandestöd inte bör jämföras med barnpension som är en av föräldern intjänad pension som kommer barnet till godo när föräldern avlidit. Utskottet, som kan dela motionärernas oro för barn som mist en eller båda sina föräldrar, utgår från att regeringen nog följer upp konsekvenserna av lagändringen både vad avser barnen och kommunernas ansvar och återkommer vid behov. Utskottet anser med det anförda att det inte finns skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om analyser och en utredning av konsekvenserna av förslaget om efterlevandestöd. Utskottet avstyrker motionerna 2021/22:4571 (SD), 2021/22:4487 (V) och 2021/22:4587 (MP) yrkande 2. Utskottet ser inte heller skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om de ekonomiska förutsättningarna för barn placerade i LSS-boende. Utskottet avstyrker därmed 2021/22:4587 (MP) yrkande 3.

Regeringen har i propositionen lämnat en redogörelse för riksdagens tillkännagivande om att skärpa regelverket för efterlevandestöd. Regeringen anser att tillkännagivandet om efterlevandestöd är slutbehandlat genom förslagen i propositionen och en tidigare lagändring som innebär att tiden för retroaktiv utbetalning av efterlevandestöd ändrades från sex månader till en månad. Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning.

Reservationer

1. Efterlevandestöd och sjukpenning, punkt 1 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkande 1 och avslår proposition 2021/22:182 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Förslaget rör ett mycket litet antal barn, men för vart och ett av barnen kan det få mycket stor betydelse. Stödet kan för vissa ge möjlighet till sparande eller att köpa något extra. Många barn med större funktionsnedsättningar har också visat sig få en livslångt och kraftigt försämrad ekonomi jämfört med andra barn. Om en eller två föräldrar har avlidit finns dessutom inte möjligheten till stöd och kompensation längre fram som för andra barn. Det är inte orimligt att se efterlevandestödet som en parallell till barnpension och att den rättviseaspekt som nämns i förhållande till underhållsstödet då kan ses i ett annat ljus. Riksdagen bör därför avslå propositionen.

2. Utvärdering av förslaget om efterlevandestöd, punkt 2 (SD)

av Ludvig Aspling (SD), Julia Kronlid (SD) och Jonas Andersson i Skellefteå (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4571 av Julia Kronlid m.fl. (SD) och

avslår motionerna

2021/22:4487 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) och

2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

När det gäller särskilt barn som är placerade på LSS-boenden och som har efterlevandestöd är det viktigt att deras redan dåliga ekonomiska situation inte försämras. Regeringen bör därför inom sex månader efter att lagändringarna trätt i kraft återkomma med djupgående konsekvensanalyser av det ekonomiska utfallet för bl.a. de barn som är placerade enligt LSS.

3. Utvärdering av förslaget om efterlevandestöd, punkt 2 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4487 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) och
avslår motionerna

2021/22:4571 av Julia Kronlid m.fl. (SD) och

2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Förslaget rör få barn men de som berörs tillhör en redan utsatt grupp som kommer att få sämre ekonomiska villkor. Det behövs därför en djupare barnkonsekvensanalys. Dessutom ställs det genom förslaget högre krav på kommunerna att säkerställa att barnens behov faktiskt tillgodoses, varför även konsekvenserna för kommunerna behöver analyseras. Regeringen bör därför återkomma med en mer utförlig analys av konsekvenserna när det gäller efterlevandestödet och eventuella förslag på hur dessa konsekvenser ska hanteras.

4. Utvärdering av förslaget om efterlevandestöd, punkt 2 (MP)

av Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt
avslår motionerna

2021/22:4487 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) och
2021/22:4571 av Julia Kronlid m.fl. (SD).

Ställningstagande

Inte minst på grund av de hyresnivåer som råder i många boenden går många barn och unga en relativ fattigdom till mötes. System som motar en sådan utveckling måste tas fram. Regeringen bör därför återkomma med en fördjupad barnkonsekvensanalys och utreda de ekonomiska förutsättningarna för barn placerade i särskilt boende enligt LSS.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:182 Efterlevandestöd för barn som får vård eller boende bekostat av det allmänna:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Följdmotionerna

2021/22:4487 av Ida Gabrielsson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en mer utförlig analys av förslaget konsekvenser och eventuella förslag på hur dessa konsekvenser ska hanteras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4571 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sex månader efter ikraftträdandet återrapportera lagändringen gällande efterlevandestödets ekonomiska utfall och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fördjupad barnkonsekvensanalys och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en utredning om de ekonomiska förutsättningarna för barn som är placerade i särskilt boende enligt LSS och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 106 kap. 33 § och 110 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 110 kap. 37 a §, och närmast före 110 kap. 37 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

106 kap.**33 §**

Om ett barn sedan minst trettio dagar i följd på statens bekostnad vårdats på anstalt eller annars fått kost och bostad, får efterlevandestöd inte lämnas. Sådan förmån får dock lämnas för tid när barnet är inackorderat vid sameskola.

Efterlevandestöd lämnas inte för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden

1. på statens bekostnad får vård på institution eller annars får kost och logi,

2. bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

3. vårdas i familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten.

110 kap.**1 §¹**

I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningsområdet i 2 och 3 §§,
- ansökan och anmälan m.m. i 4–12 §§,
- utredning och uppgiftsskyldighet i 13–18 och 20–30 §§,
- uppgiftsskyldighet för andra än parter i 31–35 och 37 §§,
- bevisupptagning rörande arbetsskada m.m. vid allmän domstol i 38 §,
- undantag från sekretess i 39–42 a §§,
- anmälan om bosättning eller arbete i Sverige i 43–45 §§,
- skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i 46–51 §§, och
- indragning och nedsättning av ersättning i 52–58 §§.

¹ Senaste lydelse 2012:935.

Kommunal nämnd**37 a §**

Den kommunala nämnd som ansvarar för att ett barn får en insats som avses i 106 kap. 8 § 2 eller 3 eller 33 § 2 eller 3 ska så snart som möjligt lämna uppgifter till Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten om den beslutade insatsen. Uppgiftsskyldigheten gäller endast insatser till barn som får underhållsstöd eller efterlevandestöd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten till Försäkringskassan respektive Pensionsmyndigheten om den beslutade insats som avses i första stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för insatser som har påbörjats före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 49 b § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

49 b §¹

För en behovsanställd försäkrad ska arbetsförmågan bedömas mot sådant arbete som avses i 46 § första stycket.

Från och med den tidpunkt då den behovsanställda har haft nedsatt arbetsförmåga under 90 dagar ska det dessutom beaktas om den behovsanställda har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom

1. *sådant* förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller

1. förvärvsarbete *i en sådan* angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller

2. annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne.

Vid bedömningen tillämpas 47 § andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2022.

2. Bestämmelsen i 27 kap. 49 b § i den nya lydelsen tillämpas även på sjukperioder som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelsen tillämpas dock första gången vid prövning av rätt till ersättning för dagar från och med ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2021:1240.